

**QORTI CIVILI PRIM'AWLA
ONOR IMHALLEF ANNA FELICE**

Illum 28 ta' Mejju, 2025

Rikors Guramentat Nru: 771/2019 AF

Siderpre Processing Limited (C-55592)

VS

Vassallo Builders Limited (C-20882)

Il-Qorti:

Rat ir-rikors ġuramentat tas-socjetà rikorrenti Siderpre Processing Limited, li permezz tiegħu wara li ġie premiss illi:

Is-socjetà rikorrenti giet imqabbda mis-socjetà konvenuta sabiex tissuplixxi forniture ta' merkanzija kif jirrizulta mill-*purchase orders* hawn annessi u mmarkati Dok. SP1 – SP3.

Is-socjetà rikorrenti issuplixxiet il-materjal in kwistjoni u kkonsenjat l-istess lis-socjetà intimata, li accettat il-materjal.

Għal dawn il-konsenji, li saru lil u gew accettat mis-socjetà intimata, s-socjetà rikorrenti harget il-fatturi relattivi, hawn anness Dok. SP4 – SP6, li flimkien jammontaw għal €44,891.22.

Is-socjetà intimata hallset biss l-ammont ta' €12,263.22, b'dan li fadal bilanc fl-ammont ta' €32,628 rapprezentanti l-bilanc ta' prezz tal-merkanzija mibjugha, supplita u kkonsenjata lis-socjetà intimata.

Minkejja l-varji interpellazzjonijiet da parti tas-socjetà rikorrent għall-hlas, anke permezz ta' ittra ufficcjali bin-numru 668/2019 (vide l-anness Dok. SP7), is-socjetà intimata baqghet inadempjenti.

L-ammont indikat għadu dovut mis-socjetà intimata u għalhekk kellha tigi adottata din il-procedura.

Intalbet din il-Qorti sabiex:

1. Previa kwlasiasi dikjarazzjoni ohra talvolta mehtiega u necessarja, tiddikjara illi s-socjetà konvenuta hija debitrici tas-socjetà rikorrenti fl-ammont ta' tnejn u tletin elf, sitt mija u tmienja u ghoxrin Ewro (€32,628) rapprezentanti l-bilanc tal-prezz tal-merkanzija mibjugha, supplita u kkonsenjata lis-socjetà intimata.

2. Tikkundanna lis-socjetà intimata thallas lis-socjetà rikorrenti dak il-bilanc fl-ammont ta' tnejn u tletin elf, sitt mija u tmienja u ghoxrin Ewro (€32,628).

Bl-ispejjez, inkluzi dawk tal-ittra ufficcjali bin-numru 668/2019 u bl-imghax kontra s-socjetà intimata li hija minn issa ingunta ghas-subizzjoni.

Rat id-dokumenti annessi.

Rat ir-risposta ġuramentata tas-socjetà intimata Vassallo Builders Limited, permezz ta' liema ġie eċċepit illi:

L-ebda ammont mhu dovut lis-socjetà esponenti lis-socjetà attrici stante li din accettat hlas ghas-saldu li kien sar fit-23 ta' Jannar 2019.

It-talbiet attrici huma fi kwalsiasi kaz u minghajr pregudizzju għall-premess infondati fil-fatt u fid-dritt.

Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Bl-ispejjez.

Rat id-dokumenti annessi.

Rat illi in vista tal-eċċezzjonijiet sollevati mis-socjetà intimata, fl-udjenza tal-4 ta' Marzu 2020 il-Qorti ordnat l-inverżjoni tal-provi.

Rat illi fl-udjenza tal-25 ta' Frar 2021 il-partijiet iddikjaraw illi ma hemmx kontestazzjoni rigward l-awtentiċità ta' ċekk a fol. 23 tal-proċess u t-tisrif tiegħu kif jidher mill-inkartament a fol. 24 tal-proċess.

Semgħet ix-xhieda.

Rat l-atti kollha tal-kawża.

Semgħet it-trattazzjoni finali.

Rat li l-kawża tħalliet għas-sentenza għal lum.

Ikkunsidrat illi din hija kawża dwar ħlas ta' dejn allegatament pendenti bejn is-soċjetà rikorrenti u dik intimata rappreżentanti konsenja ta' materjal ta' kostruzzjoni. Is-soċjetà konvenuta laqgħet billi eċċepiet illi m'hemm ebda pendenza għaliex din aċċettat ħlas għas-saldu. Għalhekk, il-pern tal-kwistjoni bejn il-partijiet huwa jekk il-pagament li sar mis-soċjetà konvenuta permezz ta' ċekk fis-somma ta' €12,263.22 u li b'ittra annessa miegħu gie dikjarat bħala "*in full and final settlement*" huwiex tassew wieħed li sar għas-saldu jew le.

Da parti tas-soċjetà rikorrenti hemm aċċettazzjoni tal-fatt li rċeviet iċ-ċekk u l-ittra annessa miegħu kif ukoll illi inkassat iċ-ċekk. Dak li però mhijiex taċċetta huwa li dan il-pagament sar għas-saldu.

Skont ma jirriżulta mill-provi, is-soċjetà konvenuta rċeviet ittra legali datata 24 ta' Jannar 2019 ai termini ta' liema ntalbet tħallas is-somma komplessiva fl-ammont ta' €44,891.22 rappreżentanti konsenja ta' materjal tal-bini lis-soċjetà konvenuta. Fil-25 ta' Jannar 2019 is-soċjetà rikorrenti rċeviet *envelope* li fih kien hemm ittra datata 23 ta' Jannar 2019 liema ittra ma kienitx iffirmata kif ukoll ċekk fis-somma ta' €12,263.22. Fl-ittra tas-soċjetà konvenuta kien hemm elenku ta' fatturi li nħarġu mis-soċjetà terza New Steel Ltd, soċjetà li mingħandha s-soċjetà konvenuta ordnat merkanzija konsistenti f'materjal tal-kostruzzjoni. Eusebio Muscat xehed illi New Steel Ltd u s-soċjetà rikorrenti huma tal-istess proprjetarju bid-differenza li r-rikorrenti hija bbażata Malta u New Steel hija bbażata ġewwa Sqallija. Spjega illi ġieli ġara li l-konvenuta ordnat mingħand ir-rikorrenti iżda l-fatturi nħarġu mingħand New Steel Ltd jew vice-versa. Peress li l-konvenuta kellha tħallas is-somma ta' €32,628 rappreżentanti dazju fuq l-importazzjoni ta' konsenja mingħand New Steel Ltd, is-soċjetà konvenuta naqqset l-ammont minnha mħallas f'dazju mis-somma pretiża mir-rikorrenti.

Għall-fini ta' din il-vertenza huwa rrelevanti jekk New Steel Ltd u s-soċjetà rikorrenti humiex tal-istess proprjetarju. Il-qofol tal-kwistjoni odjerna huwa jekk dak il-pagamanet li sar mis-soċjetà konvenuta jgħoddx bħala li sar għas-saldu jew le.

Il-ġurisprudenza tgħid illi f'każ li d-debitur jallega li sar il-ħlas, jinkombi fuqu li jipprova dan bi provi konklussivi u konvinċenti¹. Riferibbilment għall-każ ta' illum, il-Qorti hija sodisfatta li s-soċjetà konvenuta ħallset is-somma ta' €12,263.22 u li dan il-pagament gie aċċettat meta ssarraġ iċ-ċekk relattiv. Il-kwistjoni allura hija dwar jistax jew le jingħad li bit-tisrif ta' dak iċ-ċekk ir-rikorrenti tilifx id-dritt ta' kull bilanċ ieħor dovut.

Fis-sentenza fl-ismijiet Fithome Limited vs Galaxy Holiday Resorts Limited deċiża minn din il-Qorti diversament preseduta fl-24 ta' Mejju 2001, il-Qorti qieset li la darba l-kreditur aċċetta l-pagament f'ammont inqas mit-total dovut, u saħansitra nkassa l-pagament, xejn ma kien jiswa li wara jivvanta pretensjoni għal bilanċ ulterjuri. Il-Qorti għamlet is-segwenti kunsiderazzjonijiet:

Illi kwindi l-kwistjoni kollha hi ladarba s-socjeta` attrici sarrfet ic-cheque imsemmi – meta kellha indikazzjoni cara li l-ammont kien qed jithallas in full and final settlement (Dok A a fol 12 tal-process) – anki jekk dan ghamlitu bla pregudizzju (Dok AF2 a fol 36 tal-process) dan ifisser illi tkun tilfet id-dritt ta' kwalunkwe bilanc iehor li tkun qed tirreklama?

Illi din il-Qorti kif presjeduta fis-sentenza "Dr Stefan Camilleri LL.D. noe vs Calbros Ltd" (2 ta' Dicembru 1999 – Cit Nru 1616/98/RCP) ikkwotat mis-sentenza tal-Qorti tal-Appell tas-26 ta' Novembru 1986 fl-ismijiet "William Apap vs Joseph Galea et noe" fejn intqal hekk:

¹ Angelo Scicluna vs John Scerri, Qorti Kummerċjali, 30 ta' Mejju 1951 u konfermata fl-appell fid-19 ta' Novembru 1951; Manuel Zerafa vs Nazzareno Muscat Scerri, Qorti Ċivili Prim'Awla, 27 ta' Mejju 1970; Anthony Falzon et vs Chris Grech, Appell Inferjuri, 23 ta' Ġunju 2004; Mercury Investments Ltd vs Roberta Grech, Qorti Ċivili Prim'Awla, 21 t'April 2016; Joseph Mary Chircop et vs Tony Muscat et

"Infatti jekk id-debitur offerent jiddikjara b'mod univoku u indubitabbli li qed joffri pagament ghas-saldu tal-pretensjonijiet kollha tal-kreditur, m'ghandux dritt il-kreditur unilateralment jinjora l-mod kif offert il-pagament u jaccettah b'kondizzjonijiet u riservi li necessarjament huma inkonsistenti ma offerta ta' pagament a saldu".

Il-Qorti kompliet hekk:

Fl-istess kaz tal-Qorti tal-Appell kien inghad li:

"Il-pagament ma giex offert b'xi riserva favur l-appellant li ghalhekk, jekk kellu pretensjonijiet ohra oltre dak li kien qed jigi offert lilu ma kellux isarraf ic-cheque li baghtlu l-konvenut nomine".

Dan kollu gie kkonfermat mill-Qorti tal-Appell fis-sentenza tas-6 ta' Mejju 1991, fil-kawza fl-ismijiet "Francis Penza vs John Mallia"; u mill-Qorti Civili Prim' Awla fis-sentenza flismijiet "Raymond Bonnici noe vs Horace Tonna" – 24 ta' April 1992 – JSP – il-Qorti rriteniet illi:

"Ma jista' jkun hemm l-ebda dubju li l-intenzjoni tal-attur nomine kienet cara, kif lanqas jista' jkun hemm dubju li l-kunsens tal-kreditur konvenut seta' kien vizzjat minn xi zball invincibbli li l-offerta kienet qed issir biss akkont tal-ammont minnu pretiz. Hu naturali li zball jew injoranza ta' ligi bl-ebda mod ma jistghu jiggustifikaw il-pretensjoni tal-konvenut li, effettivament, bl-eccezzjoni li taha, qed isostni li hu kellu kull dritt li jaccetta pagament ghas-saldu bhala pagament akkont b'decizjoni unilaterali tieghu u li setgha jaghmel dan sempliciment billi jikkomunika lid-debitur kif u taht liema modalita` hu sarraf ic-cheque. Posizzjoni din legalment insostenibbli".

Mill-banda l-oħra il-Qorti qeghda tqis ukoll illi l-Qorti tal-Appell (Inferjuri) fis-sentenza tagħha tas-27 ta' Ġunju 2014 fil-kawza fl-ismijiet Lloyds (Malta) Limited noe vs Air Malta ikkonkludiet illi jezistu cirkostanzi fejn pagament magħmul ghas-saldi ma jeskldix talbiet ohra pendenti:

TIELET AGGRAVJU – fil-mertu illi l-ħlas li kien sar mill-appellanta lill-assikurat tal-atturi nomine għandu jitqies li kien għas-saldu;

Illi dwar dan l-aggravju, ssir riferenza għas-sentenza fl-ismijiet Agius Marble Works Limited vs AX Construction Limited”² fejn ingħad illi “socjeta attrici li ħarget ricevuta għas-saldu u “declares there are no other pending claims of any nature” u wara tassew jirrizulta li saru xogħolijiet oħra li għalihom għadu ma sarx ħlas u għalhekk l-istqarrija li l-ħlas sar għas-saldu kienet żbaljata u r-ricevuta ma żżomx lill-attrici milli titlob ħlas għal xogħol li għamlet u li għadha ma tħallsitx għaliha”, u f’din is-sentenza l-istess Qorti ghamlet referenza għal decizjoni tal-Onorabbli Qorti tal-Appell tad-19 ta’ Frar 1937 fl-ismijiet “Emilia Bartoli vs Av. Dr Eduardo Vassallo”.

Illi barra minn hekk issir riferenza għas-sentenza tal-Qorti tal-Kummerċ deciża fit-3 ta’ Jannar 1898 fl-ismijiet “Gollcher vs Gollcher” (Kollez, Vol. XVI, III, p 160) li rriteniet illi

“se l’attrice dimostri che nel conto vi sono errori, ommisioni, falista’ o duplicazioni di partite, le sarebbe lecito rilevare e farle correggere; perche se le convenzioni delle parti sono autorevoli, e’ piu autorevole ancora la verita’ dei fatti – veritas rerum erroribus gestarum non vitiatur”

Illi ssir riferenza ukoll għall-kawża deciża minn din l-Onorabbli Qorti, diversament presjeduta, fl-ismijiet Schembri Johann Pro Et Noe Vs Mifsud Charlot Pro Et Noe Et³ fejn kien ġie deciż illi: Huwa veru li in linea ta' massima hu prezunt li min jaccetta, u jsarraġ ukoll, cheque lilu mibghut fit-termini "full and final settlement" jigi li hu rċeva pagament f' dawk l-istess termini preċiżi. Dan jibqa' hekk pero` sakemm ma jiħix muri illi min irċevih ipprotesta dwar ħlas għal dan fil-mument opportun.”

² Agius Marble Works Limited vs AX Construction Limited” (P.A (GCD) – 8 ta’ Marzu 2005)

³ Schembri Johann Pro Et Noe Vs Mifsud Charlot Pro Et Noe Et, Appell (Inferjuri), per l-Imħallef Philip Sciberras, 19 t’Ottubru 2005

Fil-kaz in ezami, din il-Qorti ma ssib ebda raguni twassalha tiskarta l-fatt li l-hlas sar ghas-saldu. Il-komunikazzjoni li biha ntbaghat ic-cheque li gie msarraff mill-kreditur kienet tinkludi ittra b'elenku dettaljat ta' kull dovut li kellha tirceivi l-istess Vassallo Builders għall-hlasijiet ta' dazju maghmula minnha. Il-kwistjoni tad-dazju kienet ilha dibattuta bejn il-partijiet. Ma kienet ta' ebda surpriza. F'dawn ic-cirkostanzi meta Siderpre accettat hlas "*in full and final settlement*" ma kien hemm ebda kreditu gdid.

Għaldaqstant il-Qorti taqta' u tiddeciedi billi tilqa' l-eccezzjonijiet ta' Vassallo Builders Limited u tichad it-talbiet ta' Siderpre Processing Limited.

L-ispejjez tal-kawza jithallsu minn Siderpre Processing Limited.

IMHALLEF

DEP/REG